

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Одеський національний медичний університет
Кафедра хірургічної стоматології

Навчально-методичний посібник

з вибіркової дисципліни

“Сучасна діагностика захворювань
скроненижньощелепних суглобів та слинних
залоз”

для студентів 5 курсу

ОП 221 “Стоматологія”

Одеса

2024

Дисципліна «Сучасна діагностика захворювань СНЩС та слинних залоз» спрямована на ознайомлення студентів із запальними захворюваннями слинних залоз некалькульозного генезу: класифікація, патологічна анатомія, клініка, сучасні методи дослідження при захворюваннях слинних залоз, лікування. Методи лікування анкілозів і контрактур нижньої щелепи, їх етіологія, патогенез, діагностика, лікування.

Автори: д.мед.н. Гулюк А.Г., кмн Крикляс В.Г., кмн Дмитрієва Н.Б., кмн Лунгу В.І., кмн Асмолова А.О., кмн Демид О.І., кмн Тащян А.Е., кмн Парасочкіна В.В., Лунгу К.В., Крикляс К.В., Куйтуклу М.Д.

Рецензенти:

Рейзвіх О.Е. - д.мед.н, професор, завідувач науково-координаційного та патентно-інформаційного відділу ДУ «ІСЦЛХ НАМН»

Скіба О.В. - д.мед.н., доцент, Старший науковий співробітник науково-організаційного та патентно-інформаційного відділу ДУ «ІСЦЛХ НАМН»

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Одеського національного медичного університету.

Протокол № від 30 травня 2024 року

**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Кафедра хірургічної стоматології**

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
«СУЧАСНА ДІАГНОСТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ
СКРОНЕНИЖНЬОЩЕЛЕПНИХ СУГЛОБІВ ТА
СЛИННИХ ЗАЛОЗ»**

Рівень вищої освіти: другій (магістерський)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 221 «Стоматологія»

Освітньо-професійна програма: «Стоматологія»

Одеса 2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Стоматологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 221 «Стоматологія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 8 від 29 червня 2023 року).

Розробники:

завідувач кафедри, д.мед.н., проф. Гулюк А.Г.

завуч кафедри, к.мед.н., ас.Ташян А.Е.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри хірургічної стоматології

Протокол № _7_ від 18.04.2024 р.

Завідувач кафедри

Анатолій Гулюк

Погоджено із гарантом ОПП

Анатолій Гулюк

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з стоматологічних дисциплін ОНМедУ

Протокол № _8_ від 8.05.2024 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з

стоматологічних дисциплін ОНМедУ Володимир Крикляс

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Загальна кількість: Кредитів: 3 Годин:90</p>	<p>Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»</p> <p>Спеціальність 221«Стоматологія»</p> <p>Рівень вищої освіти другий (магістерський)</p>	<p>Денна форма навчання</p> <p>Вибіркова дисципліна</p> <p>Рік підготовки 5 Лекції (0 год.)</p> <p>Семінарські (0 год.)</p> <p>Практичні (30 год.)</p> <p>Лабораторні (0 год.)</p> <p>Симуляційна стоматологія (год)</p> <p>Самостійна робота (60 год.)</p> <p>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</p> <p>Форма підсумкового контролю –залік</p>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання

Мета: підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних використовувати набуті компетентності для розв'язання складних задач та проблем у сфері хірургічної стоматології

Завдання:

- Оволодіння методами обстеження і діагностики пацієнтів з захворюваннями скроне-нижньощелепного суглоба
- Удосконалення навичок обґрунтування клінічного діагнозу, дифдіагностики.
- Оволодіння основними методами лікування.

Процес навчання спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальних (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

Спеціальні компетентності спеціальності (СК):

СК 1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

СК 2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

СК 3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний,.

СК 5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

СК 8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.

СК 12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.

СК 14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2)

ПРН 2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та

інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

ПРН 3. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 4. Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН 8. Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 10. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 11. Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН 21. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.2) для різних верств населення в різних умовах (за списком 6).

ПРН 22. Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2,2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- анатомічні особливості будови порожнини рота та СНЩС,
- фізіологія та патологія розвитку щелепно-лицевого апарату,
- основи хірургії,
- біохімія кісткової тканини,
- фізіологія та патофізіологія кісткової тканини,
- принципи обстеження хворих: знати значення спеціальних та допоміжних методів обстеження для диференційної діагностики при захворюванні СНЩС,
- етіологію та патогенез захворювань СНЩС та їх вплив на органи та системи людського організму,
- клінічні прояви захворювань СНЩС
- показання до застосування різних методів лікування захворювань СНЩС, розробляти план та тактику лікування, встановлювати первинний (попередній) діагноз на основі аналізу одержаних результатів та визначати показання до стоматологічних втручань,
- профілактику запальних процесів щелепно-лицевої ділянки, захворювань скроне-нижньощелепних суглобів,

вміти:

- аналізувати результати обстеження пацієнтів з СНЩС,
- володіти методами діагностики пацієнтів з СНЩС,
- визначати показання до комплексним методів лікування СНЩСМ.

3.Зміст навчальної дисципліни:

Артрит і артроз скроне-нижньощелепного суглоба

Класифікація захворювань СНЩС. Обстеження хворих із захворюваннями СНЩС.

Вивихи. Класифікація. . Методи вправлення. Класифікація, етіологія, механізм вивиху. Клініка та діагностика одно- і двостороннього вивиху. Звичний вивих. Лікування, ускладнення

Артрити скронево-нижньощелепного суглоба.Класифікація, клінічна картина, діагностика, лікування.

Артрози скронево-нижньощелепного суглоба. Класифікація, клінічна картина, діагностика, лікування.

Можливості артроскопії та артроскопічної хірургії захворювань ВНЧС.

Синдром больової дисфункції СНЩС. .Етіологія, патогенез, діагностика ,диф.діагностика та лікування.

Контрактури СНЩС. Етіологія, патогенез, діагностика ,диф.діагностика та лікування.

Захворювання слинних залоз

Класифікація захворювань слинних залоз.
Методи обстеження хворих:

клінічні, лабораторні, рентгенологічні (сіалографія), радіологічні: пантомо- і радіосіалографія, сіалосцинтиграфія.

Запалення слинних залоз. Класифікація, етіологія, патогенез. Епідемічний паротит. Банальний бактеріальний сіаладеніт. Гострий лімфогенний і контактний сіаладеніт. Післяопераційний і післяінфекційний паротит. Гостре запалення піднижньощелепних і під'язикових слинних залоз. Клініка, диференціальна діагностика. Лікування гострого сіаладеніту (консервативне і хірургічне). Несправжній паротит, диференціальна діагностика.

Хронічне запалення слинних залоз. Паренхіматозний, інтерстиціальний і протоковий (сіалодохит) сіаладеніт: етіологія, патогенез, клініка, диференціальна діагностика. Методи лікування.

Слино-кам'яна хвороба.

Конкрементозний (калькульозний) сіаладеніт - слинокам'яна хвороба. Клініка, діагностика, ускладнення, лікування. Оперативні доступи і знеболення під час видалення слинних камінців.

Стеноз і атрезія слинних проток. Діагностика, лікування.

Пошкодження слинних залоз. Класифікація, клінічна картина, лікування.

Нориці слинних залоз. Причини утворення нориць слинних залоз. Повні і неповні нориці. Методи обстеження: фістулографія, зондування. Диференціальна діагностика та лікування. Пригнічення функції залози (медикаментозне, променеве). Пластика вивідних протоків.

Реактивно-дистрофічні захворювання слинних залоз. Хвороба Мікуліча (лімфоматоз залоз). Синдром

та хвороба Шегрена. Ксеростомія як симптом порушення функції слинних залоз

Тема 1. СНЩС будова, функції, інервація та кровопостачання. Класифікація, клініка, диференційна діагностика і лікування запальних і дистрофічних захворювань СНЩС.

Тема 2. Принципи комплексного обстеження хворих з синдром больової дисфункції СНЩС.Етіологія, патогенез, діагностика,диф.діагностика та лікування.

Тема 3. Вивихи нижньої щелепи. Механізм вивиху, ознаки одно- та двостороннього вивиху, засоби вправлення, ускладнення. Лікування.

Тема 4. Принципи комплексного обстеження хворих з контрактурою нижньої щелепи. Основи диф. діагностики, хірургічні методи лікування анкілозів і контрактур нижньої щелепи. Етіологія, патогенез, діагностика, лікування.

Тема 5. Слинні залози: будова, функції, класифікація, топографія. Запальні захворювання слинних залоз некалькульозного генезу. Класифікація, пат. анатомія, клініка, сучасні методи дослідження при захворюваннях слинних залоз, лікування.

Тема 6. Слинокам'яна хвороба. Неспецифічні захворювання слинних залоз некалькульозного генезу. Сіалози, сіалопатії. Патологічна анатомія, клініка, методи дослідження, лікування.

4.Структура вибіркової навчальної дисципліни

		Всього
--	--	--------

Тема 1.	СНЩС будова, функції, інервація та кровопостачання. Класифікація, клініка, диференційна діагностика і лікування запальних і дистрофічних захворювань СНЩС.	12
Тема 2.	Принципи комплексного обстеження хворих з синдром больової дисфункції СНЩС .Етіологія, патогенез, діагностика, диф. діагностика та лікування.	12
Тема 3.	Вивихи нижньої щелепи. Механізм вивиху, ознаки одно- та двостороннього вивиху, засоби вправлення, ускладнення. Лікування.	12
Тема 4.	Принципи комплексного обстеження хворих з контрактурою нижньої щелепи. Основи диф. діагностики, хірургічні методи лікування анкілозів і контрактур нижньої щелепи. Етіологія, патогенез, діагностика, лікування.	10
Тема 5.	Слинні залози: будова, функції, класифікація, топографія. Запальні захворювання слинних залоз некалькульозного генезу. Класифікація, пат. анатомія, клініка, сучасні методи дослідження при захворюваннях слинних залоз,	12

	лікування.	
Тема 6	Неспецифічні захворювання слинних залоз некалькульозного генезу. Сіалози, сіалопатії. Патологічна анатомія, клініка, методи дослідження, лікування. Слиннокам'яна хвороба.	10
	Разом	90

5. Теми практичних занять вибіркової навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми
1	Тема 1. Практичне заняття 1. СНЩС будова, функції, іннервація та кровопостачання. Класифікація, клініка, диференційна діагностика і лікування запальних і дистрофічних захворювань СНЩС. Можливості артроскопії та артроскопічної хірургії захворювань СНЩС.
2	Тема 2. Практичне заняття 2. Принципи комплексного обстеження хворих з синдром больової дисфункції СНЩС. Етіологія, патогенез, діагностика, диф. діагностика та лікування.
3	Тема 3 . Практичне заняття 3. Вивихи нижньої щелепи. Механізм вивиху,

	ознаки одно- та двостороннього вивиху, засоби вправлення, ускладнення. Лікування.
4	Тема 4. Практичне заняття 4. Принципи комплексного обстеження хворих з контрактурою нижньої щелепи. Основи диф. діагностики, хірургічні методи лікування анкілозів і контрактур нижньої щелепи. Етіологія, патогенез, діагностика, лікування.
5	Тема 5. Практичне заняття 5 Слинні залози: будова, функції, класифікація, топографія. Запальні захворювання слинних залоз некалькульозного генезу. Класифікація, пат. анатомія, клініка, сучасні методи дослідження при захворюваннях слинних залоз, лікування.
6	Тема 6 Практичне заняття 6. Неспецифічні захворювання слинних залоз некалькульозного генезу. Сіалози, сіалопатії. Патологічна анатомія, клініка, методи дослідження, лікування.

6.Самостійна робота здобувача вищої освіти

	Теми
Тема 1.	Підготовка до практичного заняття 1.
Тема 2.	Підготовка до практичного заняття 2
Тема 3.	Підготовка до практичного заняття 3

Тема 4.	Підготовка до практичного заняття 4
Тема 5	Підготовка до практичного заняття 5
Тема 6.	Підготовка до практичного заняття 6-7

7. Методи навчання

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта, відпрацювання навичок виконання маніпуляцій за переліком 5, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійна робота з банком тестових завдань Крок-2, самостійне опанування алгоритмів спілкування з хворим.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань.

Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
«5» «відмінно»	Здобувач виявив всебічні, систематичні, глибокі знання навчально-програмного матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв основну та знайомий з допоміжною літературою, яку рекомендує програма. Як правило, оцінка “відмінно” виставляється здобувачам вищої освіти, які засвоїли взаємозв’язок основних понять дисципліни та їх значення для професії,

	<p>яку він хоче придбати, які проявили творчі здібності в розумінні, застосуванні і використанні навчально-програмного матеріалу;</p> <p>Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено інтерпретує дані клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.</p>
«4» «добре»	<p>Здобувач виявив цілковите знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені в програмі завдання, який засвоїв основну літературу, яка рекомендована в програмі. Як правило, оцінка «добре» виставляється здобувачам вищої освіти, які показали систематичний характер знань по дисципліні, здатний до їх самостійного поповнення та оновлення в ході подальшої навчальної роботи і професійної діяльності;</p>
«3» «задовільно»	<p>Здобувач виявив знання основного навчального програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, який справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, Як правило, оцінку «задовільно» виставляють здобувачам вищої освіти , які припустили</p>

	погрішності в відповіді на екзаменах і при виконанні екзаменаційних завдань, але володіють необхідними знаннями для їх усунення під керівництвом викладача;
«2» “незадовільно”	Здобувач виявив прогалини в знаннях основного учбово-програмного матеріалу, який допустив принципові помилки в виконанні передбачених програмою завдань. Як правило, оцінка “незадовільно” ставиться здобувачам вищої освіти, які не можуть продовжувати навчання чи приступити до професійної діяльності по закінченні вузу без допоміжних занять по відповідній дисципліні.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії - при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:

- методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі
- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

1. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:

- методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Ниже 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні клінічні завдання
- Електронний банк тестових завдань за підрозділами з дисципліни

12. Рекомендована література

Основна (базова) література

1. Стоматологія : підручник : У 2 кн. — Кн. 1. / М.М. Рожко, З.Б. Попович, В.Д. Куроєдова та ін.;

за ред. проф. М.М. Рожка. — К. : ВСВ «Медицина», 2013. — 872 с.

2.. Стоматологія : у 2 кн. : підручник. Кн. 2 / М.М. Рожко, І.І. Кириленко, О.Г. Денисенко та ін. ; за ред. М.М. Рожка. — 2-е вид. — К. : ВСВ «Медицина», 2018. — 992 с.

3. Челюстно-лицевая хирургия и хирургическая стоматология : учебник : в 2 кн. Кн. 1 / А. А. Тимофеев. — К. : ВСИ «Медицина», 2020. — 992 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. Державний Експертний Центр МОЗ України
<http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/>
2. Національна наукова медична бібліотека України
<http://library.gov.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. <https://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785970442081>

Одеський національний медичний університет

Факультет стоматологічний

Кафедра хірургічної стоматології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СУЧАСНА ДІАГНОСТИКА ЗАХВОРВАНЬ
СНІЦ ТА СЛИННИХ ЗАЛОЗ**

Обсяг	3 кредита, 90 годин
Семестр, рік навчання	XI семестр, 5 рік навчання
Дні, час, місце	XI семестр – заняття (2 год.) відповідно розкладу двічі на тиждень, 8.30-16.00; кафедра хірургічної стоматології (вул. Рішельєвська,11)
Викладачі	Дмітрієва НБ, Парасочкіна ВВ, Лунгу В.І., Крикляс В.Г.
Контактний телефон	0949964216
E-mail	Hirstom_onmu@ukr.net
Робоче місце	кафедра хірургічної стоматології (вул. Рішельєвська,11)
Консультації	Очні консультації: четвер з 14.30 до 18.00 год, субота 9.00-15.00 кожного тижня

Комунікації зі студентами – очні зустрічі, on line (zoom, google meet, Microsoft teams)

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Курс «Сучасна діагностика захворювань СНЩС та слинних залоз» спрямована на ознайомлення студентів із запальними захворюваннями слинних залоз некалькульозного генезу: класифікація, патологічна анатомія, клініка, сучасні методи дослідження при захворюваннях слинних залоз, лікування.

Класифікація, клініка, диференційна діагностика та методи лікування запальних і дистрофічних захворювань СНЩС. Принципи комплексного обстеження пацієнтів з контрактурою нижньої щелепи, синдром больової дисфункції СНЩС, основи диференційної діагностики. Методи лікування анкілозів і контрактур нижньої щелепи, їх етіологія, патогенез, діагностика, лікування. Можливості артроскопії та артроскопічної хірургії захворювань СНЩС.

Практичні заняття передбачають засвоєння студентами практичних навичок обстеження пацієнтів із захворюваннями СНЩС та слинних залоз, методами їх лікування.

Викладання проводиться за принципами доказової медицини з використанням діючих стандартів (гайдлайнів) світових фахових товариств.

Курс охоплює основні як практичні, так і теоретичні аспекти діяльності майбутнього лікаря стоматолога.

Компетентності та результати навчання

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна «Соціальні аспекти в попередженні і прогнозуванні ускладнень дентальної імплантації» забезпечує набуття студентами компетентностей:

- **Інтегральна** (здатність застосовувати набуті загальні і фахові компетентності для вирішення складних задач діяльності лікаря-стоматолога та практичних проблем у галузі охорони здоров'я на відповідній посаді, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів захворювань, стоматологічних захворювань, фізіологічних станів та соматичних захворювань, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів, невідкладних станів, лабораторних та інструментальних досліджень, медичних та стоматологічних маніпуляцій та/або здійснення інновацій).

- **Загальні** (здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність вчитися та бути сучасно навченим; здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; навички використання інформаційних та комунікаційних технологій; здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; вміння виявляти, ставити та вирішувати проблему; здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії; навички здійснення безпечної діяльності; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт).

- **Спеціальні** (фахові, предметні) (збирання медичної інформації про пацієнта; оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень; встановлення клінічного діагнозу стоматологічного захворювання; діагностика невідкладних станів;

визначення характеру та принципів лікування стоматологічних захворювань; визначення тактики ведення стоматологічного хворого при соматичній патології; виконання медичних та стоматологічних маніпуляцій; проведення лікування основних стоматологічних захворювань; ведення медичної документації).

Загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.
12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність

його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності(ФК)

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки. 7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки з супутніми соматичними захворюваннями.

8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні

маніпуляції.

9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
10. Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.
11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.
16. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД.
17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.
18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Історія розвитку дентальної імплантації. Етапи становлення імплантології в Україні.
- Особливості обстеження хворих перед плануванням дентальної імплантації.
- Сучасні методи променевої діагностики при плануванні дентальної імплантації. Обґрунтування

вибору метода променевої діагностики.

- Основні методики місцевого та загального знеболення, седация в практиці лікаря-стоматолога (показання, протипоказання, особливості проведення).
- Показання та протипоказання до імплантологічного втручання.
- Класифікація імплантатів та дентальної імплантації.
- Види матеріалів, з яких виготовляються імплантати та вимоги до них.
- Сучасні системи для дентальної імплантації.
- Особливості проведення дентальної імплантації на верхній та нижній щелепі.
- Одно- та двохетапна імплантація.
- Негайне та відтерміноване навантаження імплантатів протезною конструкцією.
- Навігаційні технології у дентальній імплантації.
- Методика планування та виготовлення навігаційних шаблонів для встановлення Методи оцінки стабільності імплантата у динаміці приживлення.
- Особливості імплантації у осіб з соматичною патологією та у осіб похилого віку.
- Принципи та завдання передімплантаційної підготовки.
- Методики хірургічних втручань на м'яких тканинах ротової дентальних імплантатів.
- Сучасні класифікації кількісних та якісних параметрів кісткової тканини щелеп.
- Фактори росту, їх вплив на регенерацію твердих та м'яких тканин порожнини рота.
- Класифікації адентії та якості кісткової тканини.
- Класифікації атрофії альвеолярних відростків
- Особливості будови беззубих щелеп та щелеп з частковою втратою зубів порожнини (операції

вестибулопластики; френулопластики; висічення патологічних тяжів та рубців тощо).

- Методики хірургічних втручань на твердих тканинах ротової порожнини (вертикальна та горизонтальна аугментації альвеолярного відростка, репозиція нижнього альвеолярного нерва, синус-ліфтинг тощо).
- Видалення зубів за ортопедичними показаннями. Сучасні методики видалення зубів та їх коренів.
- Застосування ауто-, алло-, ксенотрансплантації в передімплантаційній підготовці порожнини рота.
- Фармакотерапія дентальної імплантації.
- Ускладнення стоматологічної імплантації.
- Принципи деонтології та лікарської етики в стоматології і ЩЛХ.

вміти:

- Зібрати анамнез та провести огляд пацієнта з частковою або повною адентією.
- Скласти план додаткових методів дослідження та вміти інтерпретувати їх результати.
- Заповнити відповідну медичну документацію.
- Виконати на фантомі операцію видалення окремих груп зубів на верхній та нижній
- Скласти план проведення дентальної імплантації у пацієнта в залежності від конкретної клінічної ситуації.
- • Пояснити та продемонструвати на фантомі хірургічний етап операції імплантації, включно з передімплантаційною підготовкою (при потребі).
- **демонструвати:**
- • здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- • здатність вчитися та бути сучасно навченим.
- • знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- • здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- • навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- • здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- • вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- • здатність до вибору стратегії спілкування.
- • здатність працювати в команді.
- • навички міжособистісної взаємодії.
- • здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), орієнтацію на безпеку.
- • володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.
- • здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

Пререквізити.

Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння навчальних дисциплін з:

1. Нормальна анатомія

- Нормальна фізіологія
- Гістологія, ембріологія і цитологія
- Патологічна анатомія
- Патологічна фізіологія

- Оперативна хірургія і топографічна анатомія
- Мікробіологія, вірусологія та імунологія
- Медична біологія
- Загальна і клінічна фармакологія
- Шпитальна хірургія і хірургія стомат-факультету
- Пропедевтика внутрішніх хвороб

11. Соціальна медицина, громадське здоров'я

12. Шкірно-венеричні хвороби

14. Терапевтична стоматологія

15. Ортопедична стоматологія

16. Ортодонтія,

а також мати практичні навички догляду за хворими хірургічного профілю. Та їх ведення у поліклінічних та стаціонарних умовах.

Постреквізити.

Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні суміжних дисциплін протягом 5 року навчання, є базою для підготовки до ліцензійного іспиту ЄДКІ, підготовки до навчання у закладах вищої освіти на програмах третього освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Очікувані результати:

Студент повинен знати :

- анатомічні особливості будови порожнини рота,
- фізіологія та патологія розвитку щелепно-лицевого апарату,
- основи хірургії,
- біохімія кісткової тканини,

- фізіологія та патофізіологія кісткової тканини,
- принципи обстеження хворих: знати значення спеціальних та допоміжних методів обстеження для диференційної діагностики при хірургічній імплантації для попередження і прогнозування ускладнень,
- етіологію та патогенез ускладнень дентальної імплантації та їх вплив на органи та системи людського організму,
- клінічні прояви різних ускладнень,
- показання до застосування різних методів лікування ускладнень дентальної імплантації, розробляти план та тактику лікування, встановлювати первинний (попередній) діагноз на основі аналізу одержаних результатів,
- профілактику та попередження запальних процесів щелепно-лицевої ділянки,
- принципи та методи анестезіології, загального та місцевого знеболення,
- питання асептики та антисептики.

Опис дисципліни

Форми і методи навчання:

- курс буде викладений у формі лекцій, практичних занять , організації самостійної роботи студентів.
- під час викладання дисципліни використовуються такі методи навчання: лекції, пояснення, мультимедійні презентації, фотозавдання, ситуаційне навчання, симуляційне навчання, усне опитування, тестування,

виконання індивідуальних завдань, самостійна робота з підручником.

Зміст навчальної дисципліни:

КУРС «Сучасна діагностика захворювань СНЩС та слинних залоз» (60 год.), 2 кредита.

Теми практичних занять	
1.	Запальні захворювання слинних залоз некалькульозного генезу. Класифікація, пат. анатомія, клініка, сучасні методи дослідження при захворюваннях слинних залоз, лікування.
2.	Неспецефічні захворювання слинних залоз некалькульозного генезу. Сіалози, сіалопатії. Пат. анатомія, клініка, методи дослідження, лікування.
3.	Класифікація, клініка, диференційна діагностика і лікування запальних і дистрофічних захворювань СНЩС. Можливості артроскопії та артроскопічної хірургії захворювань СНЩС.
4.	Принципи комплексного обстеження хворих з контрактурою нижньої щелепи, синдром больової дисфункції СНЩС. Основи диф. діагностики, хірургічні методи лікування анкілозів і контрактур нижньої щелепи. Етіологія, патогенез, діагностика, лікування.
5.	Підсумкове заняття.
Теми самостійних робіт	

1	Підготовка до практичного заняття 1
2	Підготовка до практичного заняття 2
3	Підготовка до практичного заняття 3
4	Підготовка до практичного заняття 4

Система організації практичного заняття

Тривалість практичного заняття 5 академічних години – 4 год. в тому числі 3 перерви по 10 хв.

1. Підготовчий етап - 30 хв. 1.1 Організаційні заходи - 5 хв.

1.2 Постановка навчальних цілей та мотивація – 5 хв. Обґрунтування викладачем значення теми заняття для подальшого вивчення дисципліни та професійної діяльності лікаря з метою формування мотивації та цілеспрямованої навчальної діяльності. Ознайомлення студентів з конкретними цілями та планом заняття.

1.3 Контроль вихідного рівня знань (стандартизовані методи контролю) – 20 хв. Проведення стандартизованого контролю вихідного рівня підготовки студентів, обговорення та відповіді на запитання студентів.

Навчальні технології, матеріали методичного забезпечення: питання для індивідуального усного та письмового опитування, типові ситуаційні задачі та тести; таблиці, муляжі, розбірні моделі щелеп, підручники, навчальні посібники, довідники, атлас, методичні рекомендації відповідно тематики заняття,

відеофільми.

2. Основний етап – 205/225 хв.

Формування професійних навичок та вмінь. Збирання студентами анамнезу та проведення огляду тематичного хворого. Студенти складають план обстеження пацієнта, план додаткових методів дослідження, заповнюють відповідну медичну документацію, відпрацьовують техніку проведення діагностичних маніпуляцій, лікувальних заходів, відпрацьовують практичні навички відповідно до тематики заняття.

Навчальні технології, матеріали методичного забезпечення: хворі стоматологічної поліклініки, історії хвороби, підбірка результатів додаткових методів обстеження тематичних хворих, ситуаційні задачі, алгоритми виконання практичних навичок, муляжі, інструментарій, тематичні відеоматеріали.

3. Заключний етап – 30 хв. 3.1 Контроль та корекція рівня професійних вмінь та навиків з використанням

Політика та цінності дисципліни.

Щоб успішно пройти відповідний курс необхідно регулярно відвідувати практичні заняття; мати теоретичну підготовку до практичних занять згідно тематики; не спізнюватися і не пропускати заняття; виконувати всі необхідні завдання і працювати кожного заняття; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися до кураторів курсу з різних питань за тематикою занять і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Студенти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання – строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду

програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом. Не допускаються запізнення студентів на практичні заняття.

Проведення курації пацієнтів можливо за умови наявності у студентів відповідної форми одягу, санітарної книжки з відміткою про вакцинацію проти дифтерії, результатів обстеження на напруження імунітету за кором (або відмітка про вакцинацію).

Студенти з особливими потребами можуть зустрічатися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контакуйте з викладачем.

Заохочується участь студентів у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою.

Усі студенти ОНМедУ захищені Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ОНМедУ, розроблено з метою визначення дієвого механізму врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із дискримінацією та сексуальними домаганнями. Дане Положення розроблено на підставі таких нормативно-правових актів України: Конституція України; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»; Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти; Конвенція про

ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Загальна рекомендація № 25 до параграфу 1 статті 4 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Зауваження загального порядку № 16 (2005) «Рівне для чоловіків та жінок право користування економічними, соціальними і культурними правами» (стаття 3 Міжнародного пакту економічних, соціальних і культурних прав; Комітет з економічних, соціальних та культурних прав ООН). ОНМедУ забезпечує навчання та роботу, що є вільними від дискримінації, сексуальних домагань, залякувань чи експлуатації. Університет визнає важливість конфіденційності. Всі особи, відповідальні за здійснення цієї політики (співробітники/-ці деканатів, факультетів, інститутів та Центру гендерної освіти, члени студентського самоврядування та етичного комітету, проректор з науково-педагогічної роботи), дотримуються конфіденційності щодо осіб, які повідомляють або яких звинувачують у дискримінації або сексуальних домаганнях (за виключенням ситуацій, коли законодавство вимагає розголошення інформації та/або коли розкриття обставин Університетом необхідне для захисту безпеки інших).

ОНМедУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються студентам/-кам або співробітникам/-цям університету, розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання.

Неприйнятними у навчальній діяльності учасників освітнього процесу є використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, мікронавушників, телефонів, смартфонів тощо); проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувач освіти може бути притягнутим до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання (іспиту, заліку тощо),
- повторне проходження оцінювання (іспиту, заліку тощо),
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, тести тощо),
- повторне проходження відповідного освітнього компоненту освітньої програми,
- позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій,
- позбавлення наданих Університетом пільг з оплати навчання,
- відрахування з університету.

Політика щодо відвідування та запізень.

Відсутність студента на лекцій або практичному занятті відмічається в журналі відвідувань у вигляді відмітки «нб», запізнення – «оп». Пропуски практичних занять студент повинен відпрацювати протягом 2 тижнів.

Мобільні пристрої

Студент може використовувати технічні засоби (телефони, смартфони, планшети) при підготовці до складання тестового комп'ютерного контролю.

Поведінка в аудиторії

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять

1. дозволяється:
 - залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
 - пити безалкогольні напої;
 - фотографувати слайди презентацій;
 - брати активну участь у ході заняття).
 - заборонено:
 1. їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
 2. палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
 3. нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
 4. грати в азартні ігри;
 5. наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
 6. галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Плагіат та академічна доброчесність

Кафедра хірургічної стоматології ОНМедУ підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен здобувач вищої освіти має знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Оцінювання

Методи поточного контролю

Поточний контроль здійснюється на основі щоденного контролю теоретичних знань, практичних навичок шляхом усного опитування, комп'ютерного тестування. Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал.

Форми і методи підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є усний іспит. По закінченню 4 курсу студенти здають іспит. Теоретична частина включає відповіді на питання в білеті, розв'язання практичної задачі або рішення тестових завдань (в кількості 30), читання рентгенограм, підбір і

пояснення призначення хірургічного інструментарію для операції.

Самостійна робота студентів

Види самостійної роботи студентів: підготовка до практичного заняття та вивчення тем, які розглядаються лише в плані самостійної роботи студента, пошук та вивчення додаткової літератури, написання рефератів, доповідей для виступів з повідомленнями на практичних заняттях.

Критерії оцінювання

- **«відмінно»** - одержує студент, який повною мірою володіє теоретичним навчальним матеріалом з теми, може використовувати одержані знання для відповіді на питання, обгрунтовує свою відповідь; засвоїв практичні навички, передбачені темою заняття; розв'язує тестові завдання з теми та пояснює хід їх розв'язання;

- **«добре»** - одержує студент, який повною мірою володіє теоретичним навчальним матеріалом з теми, може використовувати одержані знання для відповіді на питання, але з деякими утрудненнями обгрунтовує свою відповідь; засвоїв практичні навички, передбачені відповідним заняттям; може розв'язати тестові завдання з теми і пояснити хід їх розв'язання;

- **«задовільно»** - одержує студент, який недостатньо володіє теоретичним навчальним матеріалом з теми, з утрудненням використовує одержані знання, не може обгрунтувати свою відповідь; не достатньо засвоїв практичні навички, передбачені відповідним заняттям; з утрудненням

розв'язує тестові завдання з теми;

- «незадовільно» - одержує студент, який не володіє теоретичним навчальним матеріалом з теми, не може використовувати одержані знання для відповіді на питання та обґрунтувати свою відповідь; не засвоїв всі практичні навички, передбачені відповідним заняттям; не може розв'язати і пояснити розв'язання тестових завдань з теми.

Обладнання, матеріально-технічне і програмне забезпечення дисципліни/ курсу

З метою запровадження нових навчальних технологій створено фантомний клас кафедри хірургічної стоматології ОНМедУ, який забезпечений сучасним комп'ютерним та відеообладнанням для демонстрації операцій та тематичних фільмів. Для демонстрації та практичного оволодіння студентами навичками проведення місцевих анестезій у щелепно-лицевій ділянці та операціїдентальної імплантації фантомний клас забезпечено фантомами голови зі змінними модулями щелеп , розбірними моделями черепа та щелеп, комплектами інструментарію для видалення зубів, проведення хірургічних втручань ,таких як дентальна імплантація та попередження та усунення ускладнень дентальної імплантації.

Перелік рекомендованої літератури

Обов'язкова

Перелік рекомендованої літератури

- Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології. – К.: Спалах, 2003. – 512 с.
- Лісова І. Г. Хронічні запальні захворювання

- слинних залоз (етіологія, патогенез, діагностика, лікування): автореф. дис. ... д-ра мед. наук. – Київ. – 2002. – 34 с.
- Ломницький І.Я. Основи хірургічної стоматології: [навчальний посібник для студентів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації] / Ігор Ярославович Ломницький; Львів. НМУ, Львів. мед. ін-т. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Львів: ГалДент, 2008. – 152 с.
 - Маланчук В.О. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія – Київ: Логос, 2011. – Ч.2. – 672с.
 - Семенченко Г.И. Клиника и лечение воспалительных и воспалительно-дистрофических заболеваний слюнных желез / Г.И. Семенченко, А.Ф. Коваленко, А.П. Левицкий // Методические рекомендации. – Киев, – 1997. – 17 с.
 - Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии. – 4-е изд., перераб. и доп. – Киев: ООО «Червона Рута-Туре», 2004. – 1062 с: ил.
 - Тимофеев О. О. Захворювання слинних залоз / О. О. Тимофеев. – Л. : ВНТЛ-Класика, 2007. – 160 с.
 - Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник : у 2 т. / В. О. Маланчук, О. С. Воловар, І. Ю. Гарляускайте [та ін.]. – К. : Логос, 2011. – Т. 1. – С. 329–363.
 - Carlson G. W. The salivary glands / G. W. Carlson // Surgical Clin North America. – 2000, 80. – P. 261.

Додаткова:

1. Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології: навч. посібник . -3-е вид.,

перероб. і доп. -Київ: Спалах, 2003

2. Мигович М. Місцеве знечулення тканин щелепно-лицевої ділянки: посіб. / М. Мигович, І. Мигович. – Львів, 2004
3. Рузін Г. П. Хірургічна стоматологія в схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. стомат. ф-тів вищих мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Г. П. Рузін, А. А. Дмитрієва, О. Ю. Стоян ; заред. Г. П. Рузіна. –Вінниця: Нова книга, 2007
4. Рузін Г. П. Основи технології операцій у хірургічній стоматології та щелепно-лицевій хірургії: навч. посіб. для студ. стоматол. ф-тів вищих мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Г. П. Рузін, М. П. Бурих. –Вінниця: Нова книга, 2008.
5. Основи передпротезної хірургічної підготовки порожнини рота: Метод. розробка/ Готь І.М. [та ін.] – Львів: ГалДент, 2008
6. Альфаро Ф.Е. Кісткова пластика в стоматологічній імплантології. Опис методик та їх клінічне застосування /Пер. з англ. -М.: Квінтесенція (Азбука), 2006.
7. Хоббек Дж.А. Інструкція з дентальної імплантології, Уотсон Роджер М., Сізн Ллойд Дж.Дж.; Пер. з англ.; За заг. ред. М.З. Міргазізова. -М.: Вища школа, 2007
8. Кулаков А. А., Лосєв Ф. Ф., Гветадзе Р. Ш. Зубна імплантація. -М.: Медичне інформаційне агентство, 2006
9. Стрюк Е.В., Король Д.М. Стоматологічна імплантологія. –Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. –128 с.
10. Тимофєєв О.О. Щелепно-лицева хірургія : підруч. / О. О. Тимофєєв. -Київ : Медицина, 2011
11. Тимофєєв А. А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии : учеб. пособие для студ. стомат. ф-тов мед. ин-тов и мед. ун-тов, врачей-интернов и врачей-курсантов мед. акад.

последипломного образования / А. А. Тимофеев. -Киев : Червона Рута-Турс, 2002.-1022 с.

12. Bauml, Philips R.W., Lund M.R. Textbook of Operative Dentistry = Підручник з хірургічної стоматології.-3-rd ed.-Philadelphia: Saunders, 1995.-661p.

13. Oral and maxillofacial surgery= Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія. Part 1 : textbook for the students of stomatological faculties of higher medical education establishments of the IV level of accreditation / V. O. Malanchuk [et al.] ; ed. V. Malanchuk. –Вінниця: Нова книга, 2011

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Факультет стоматологічний
Кафедра хірургічної стоматології

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Факультет стоматологічний, курс 5

Навчальна дисципліна
«СУЧАСНА ДІАГНОСТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ
СНЩС ТА СЛИННИХ ЗАЛОЗ»

2024

Затверджено:

Засіданням кафедри хірургічної стоматології Одеського національного медичного університету

Протокол № 7 від 18.04.2024 р.

Завідувач кафедри

Анатолій Гулюк

Розробники:

Крикляс Володимир Генрихович, доцент, к.мед.н.

Дмитрієва Наталія Борисівна, доцент, к.мед.н.

Пасечник Алла Михайлівна, доцент, к.мед.н.

Лунгу Валерій Іванович, доцент, к.мед.н.

Пасечник Олександр Владиславович, доцент, к.мед.н.

Парасочкіна Вікторія Володимирівна, асистент, к.мед.н.

Демид Олександр Іванович, асистент, к.мед.н.

Ташян Армен Едуардович, асистент, к.мед.н.

Куйтуклу Микола Дмитрович, асистент

Лунгу Катерина Валеріївна, асистент

Крикляс Катерина Володимирівна, асистент

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття № 1

Сучасна діагностика СНЩС та слинної залози: будова, функції, класифікація, топографія. Запальні захворювання слинних залоз некалькульозного генезу. Класифікація, пат. анатомія, клініка, сучасні методи дослідження при захворюваннях слинних залоз, лікування. - 6 год.

Мета. Забезпечити підготовку висококваліфікованих фахівців в галузі стоматології, а саме в хірургічній стоматології, здатних розв'язувати комплексні проблеми діагностики та лікування пацієнтів, які потребують діагностики та лікування захворювань слинних залоз.

Під час викладання дисципліни використовуються такі методи навчання: пояснення, мультимедійні презентації, фотозавдання, ситуаційне навчання, симуляційне навчання, усне опитування, тестування, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота з підручником.

1. Актуальність теми

Запальні захворювання щелепно-лицьової області займають значне місце у хірургічній стоматології. Незважаючи на застосування антибіотиків, кількість гнійних захворювань та їх ускладнень постійно збільшується. Знання етіології, патогенезу та класифікації запальних захворювань щелепно-лицьової області є невід'ємною частиною щодо хірургічної стоматології.

2. Конкретні цілі:

- Аналізувати поширеність запальних процесів щелепно-лицьової області.
- Пояснювати причини виникнення запальних та дистрофічних уражень слинних залоз.
- класифікувати запальні та дистрофічні ураження слинних залоз.
- Трактувати дані рентгенологічних та патоморфологічних досліджень при запальних та дистрофічних ураженнях слинних залоз.
- Малювати схеми обстеження пацієнтів із різними формами запальних та дистрофічних уражень слинних залоз.
- Проаналізувати ускладнення, наслідки та прогноз при різних формах запальних та дистрофічних уражень слинних залоз.
- Скласти план обстеження та лікування хворих з патологією слинних залоз різного генезу.

3. Базові знання, вміння, навички, необхідні вивчення теми (міждисциплінарна інтеграція).

Назви попередніх дисциплін. Отримані навички.

1. Етика та деонтологія. Встановити психологічний контакт із хворим.

2. Нормальна анатомія. Знати анатомічну будову щелеп та слинних залоз
3. Нормальна фізіологія. Знати функціональні можливості щелеп та слинних залоз у нормі.
4. Патоморфологія. Описувати морфофункціональні зміни в щелепах при запальних захворюваннях та слинних залозах при запальних та дистрофічних захворюваннях.
5. Пропедевтика внутрішніх хвороб. Застосовувати методи обстеження хворого при різних видах запальних захворювань та патології слинних залоз
6. Рентгенологія. Вміти описати рентгенологічні знімки при запальних захворюваннях щелеп та патології слинних залоз.

Слинні залози діляться на головні та другорядні. Основні слинні залози парні, симетричної форми. Розрізняють привушну, підщелепну та під'язичну пару слинних залоз.

Малі слинні залози: піднебінні, язичні, губні, щічні, дна ротової порожнини і, у менших кількостях, слизової гортані та оболонки носової порожнини.

У слинних залозах можуть розвиватися різні запальні патології та злоякісні та доброякісні формування.

Вірусний паротит (свинка) - паротит є інфекційним захворюванням, викликаним вірусом Paramyxovirus

parotiditis, який поширюється через слину. В основному хвороба зачіпає вушні залози, в більшості випадків з обох боків. Набухання, хворобливого на дотик. Захворювання проходить спонтанно протягом 10-12 днів.

Гострий бактеріальний сіалоаденіт — бактеріальний паротит, який зазвичай викликається золотистим стафілококом. Найчастіше зустрічається у людей з імунодефіцитом або ослабленим організмом, а також у пацієнтів з калькульозним сіалолітазом, що призводить до застою та появи інфекції. Вона зачіпає в основному привушні залози і часто буває одностороннім.

Хронічний сіалоаденіт - розрізняють специфічні та неспецифічні форми. Неспецифічні форми протікають з мінімальними симптомами і призводять до атрофії залоз. Серед специфічних форм слід перерахувати туберкульозні, грибкові та мікозні.

Лімфогенний сіалоаденіт. При лімфогенному поширенні інфекції нерідко відзначається ураження лімфоїдного апарату привушної залози. Джерелом інфекції може бути запальний процес у носоглотці, язика, нижній щелепі та зубах. Клінічно процес починається з хворобливого ущільнення будь-якої області привушної залози. Потім за легкої форми процесу ущільнення збільшується поступово протягом 2-3 тижнів, з'являється обмежена припухлість в області привушної залози відповідно до ущільнення за рахунок набряку тканин. У цей період захворювання можна відзначити невелике

зниження слиновиділення, при цьому секрет каламутний, підвищеної в'язкості. Загальне стан у більшості хворих не порушується.

При цитологічному дослідженні секрету залози визначаються клітини запального ряду (нейтрофіли, лімфоцити, гістіоцити, макрофаги, плазматичні клітини), спостерігається підвищене злучування клітин плоского та циліндричного епітелію, поява клітин кубічного епітелію.

При середній тяжкості гострого лімфогенного паротиту температура тіла у хворого підвищується. В області ущільнення залози, що виникло з'являється значний набряк, біль посилюється, стає пульсуючим.

Шкіра, яка покриває залозу, червоніє, поступово спаюється з інфільтратом, і може настати мимовільне розтин гнійника. Після виділення гною запалення починає стихати. Іноді гнійник розкривається у протоки залози, і гній виділяється через гирло привушної протоки.

Розсмоктування запального інфільтрату йде дуже повільно, щільний вузол у ділянці залози може залишатися протягом кількох тижнів. При цьому з протоки виділяється макроскопічно не змінена слина. Цитологічно можна виявити ознаки гострого запалення.

При тяжкому перебігу лімфогенного паротиту після перших проявів хвороби у вигляді обмеженого ущільнення в привушній слинній залозі запальні явища

починають швидко наростати. Часто настає абсцедування в залозі або розвивається флегмона.

Загальні принципи лікування та профілактика гострого сіаладеніту.

Лікування хворих на гострий сіаладеніт залежно від тяжкості процесу включає комплекс заходів, загальний для різних походженням гострих сіаладенітів. При серозному запаленні лікувальні заходи мають бути спрямовані на припинення запальних явищ та на відновлення слиновиділення. Застосовують внутрішньо 3-4 рази на день по 5-6 крапель 1% розчину пілокарпіну гідрохлориду. У запалену слинну залозу через її протоку слід щодня вводити По 50 000 Од пеніциліну та 100 000 Од стрептоміцину в 1 мл 0,5% розчину новокаїну. У останні роки при лікуванні запальних захворювань застосовують ДМСО (диметилсульфоксид, димексид) у вигляді компресу на область вогнища запалення. ДМСО покращує мікроциркуляцію в тканинах, має анагетичну, протизапальну, протинабрякову, бактеріостатичну та бактерицидну дію. Компрес із 30% розчином димексиду| слід помістити на область запаленої залози на 20-30 хв. один раз на день і повторювати цю процедуру щодня протягом 5-10 днів до настання ефекту. Крім того, призначають фізіотерапевтичні процедури: грілки, флюктуоризацію, УВЧ-терапію, масляні компреси. При гангренозному сіаладеніті та тяжкій формі перебігу показано термінове хірургічне втручання – розтин капсули; при цьому при операції на привушній залозі краще користуватися розрізом по Г.П.Ковтуновичу.

Профілактика гострого сіалоаденіту полягає у догляді за порожниною рота – іригації 0,5-1% розчином натрію гідрокарбонату та протирання ватяними або марлевими кульками слизової оболонки рота. З метою посилення салівації порожнину рота обробляють 0,5-1% лимонним розчином кислоти. У дієту включають продукти, що підвищують слиновиділення.

Тестування.

- Кровопостачання залишного слюної
 - 1) a. maxillaris
 - 2) a. Facialis
 - 3) a. carotis externa
 - 4) a. temporalis superfacialis

2.

- 1) a. Facialis
- 2) a. maxillaris
- 3) a. temporalis superfacialis
- 4) a. angularis nasi

3. ЗМІСТ ЛІЗОЦИМУ В СЛЮНІ ПРИ ГОСТОМУ ЗАПАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

- 1) знижується
- 2) підвищується
- 3) не змінюється

4) немає кореляційного зв'язку

4. ДОБА НОРМА СЛЮНИ ВИДІЛЮЄТЬСЯ

1) 0,5 – 2,0 літрів

2) 0,1 – 0,5 літрів

3) більше 2,0 літрів

4) більше 3,0 літрів

5. PH ЗМІШАНОЇ СЛЮНИ

1) лужний

2) слаболужний

3) кислий

4) слабокислий

6. Інкубаційний період епідемічного паротиту коливається:

1) 1 тиждень

2) 1-2 тижня

3) 2-3 тижня

4) більше 3 тижнів

7. Шляхи передачі інфекції при епідемічному паротите

1). контактний,

- 2) повітряно – краплинний
- 3) аліментарний,
- 4) трансмісивний

Завдання 1.

Хвора, 18 років, надійшла зі скаргами на біль та припухлість в області привушних слинних залоз, більше праворуч. Болі колючого характеру різко посилюються прийому їжі. Турбує також сухість у ротовій порожнині, загальна слабкість, нездужання, озноб, підвищення температури тіла до 38.0-38.5°C. Перелічені скарги з'явилися два дні тому, симптоми наростали. До цього моменту нічим не хворіла, не переохолоджувалася. З анамнезу виявлено, що близько місяця тому молодша сестра хворої перенесла епідемічний паротит, лікувалася під наглядом лікарів у домашніх умовах. Відкриття рота обмежене до 2,5-3,0 см, обидві привушні слинні залози збільшені в розмірах, злегка ущільнені, болючі при пальпації. Шкіра над ними у кольорі не змінена, збирається у складку. Права залоза збільшена переважно. Слизова оболонка в ділянці обох стенозових проток гіперемована, набрякла. Устя проток гіперемовані, зяють. При масажі слинних залоз відзначається різка болючість, слина не виділяється.

Запитання:

- 1) Поставте діагноз, обґрунтуйте своє рішення.
- 2) Призначте лікування.

3) Розвитку яких ускладнень варто побоюватися.

Завдання 2.

Хворий, 28 років, надійшов зі скаргами на біль та припухлість в області привушних слинних залоз, більше ліворуч. Болі колючого характеру різко посилюються прийому їжі. Турбує також сухість у ротовій порожнині, загальна слабкість, нездужання, озноб, підвищення температури тіла до 38.0-38.5°C. З анамнезу виявлено, що два тижні тому мати хворого перенесла епідемічний паротит, лікувалася під наглядом лікарів у домашніх умовах.

Об'єктивно: відкривання рота обмежене до 2,0 см, обидві привушні слинні залози збільшені в розмірах, болючі при пальпації. Шкіра над ними у кольорі не змінена, збирається у складку. Ліва залоза збільшена переважно. Слизова оболонка в ділянці обох стенових проток гіперемована, набрякла. Устя проток гіперемовані, зяяють. При масажі слинних залоз відзначається різка болючість, слина не виділяється.

Запитання:

- 1) Поставте діагноз, обґрунтуйте своє рішення.
- 2) Призначте лікування.
- 3) Розвитку яких ускладнень варто побоюватися.

Очікувані результати:

Студент повинен знати :

- анатомічні особливості будови порожнини рота та слинних залоз,

- фізіологія та патологія розвитку щелепно-лицевого апарату,
- основи хірургії,
- фізіологія та патофізіологія слинних залоз,
- принципи обстеження хворих: знати значення спеціальних та допоміжних методів обстеження для диференційної діагностики при захворюваннях слинних залоз,
- етіологію та патогенез захворювань слинних залоз та їх вплив на органи та системи людського організму,
- клінічні прояви захворювань слинних залоз
- показання до застосування різних методів лікування захворювань сиалоаденітів різного генезу, розробляти план та тактику лікування, встановлювати первинний (попередній) діагноз на основі аналізу одержаних результатів та визначати показання до стоматологічних втручань.

Література:

Основна:

1. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицьова хірургія: підручник / [В.А. Маланчук, О.С. Воловар, І.Ю. Гарляускайте та ін.] - К. : ЛОГОС, 2011. - Т.2. 672 с.
2. Бернадський Ю. І. Травматологія та відновна хірургія черепно-щелепно-лицьової області: навч. посіб. [З-те

вид., перераб. та дод.]/ Бернадський Ю. І. - М.: Медицина, 2003. - 456 с

3. Тимофеев А. А. Керівництво з щелепно-лицьової хірургії та хірургічні стоматологи: підручник. [5-те вид., перераб. та дод.] - К., 2012. - 1048 с.: іл.

Додаткова:

1. Рузін Г. П. Короткий курс лекцій з хірургічної стоматології та щелепно-лицьової хірургії / Геннадій Петрович Рузін - К. : «Книга плюс», 2006. - 231 с.

2. Невідкладна діагностика та лікувальна тактика в ургентній хірургії: навчальний посібник для студ. мед. ВНЗ та лікарів-інтернів / за ред. В.Д. Шейко - Полтава, 2007. - 161 с.

Електронний ресурс:

1. Електронний ресурс [vestnik.okb1.mplek.ru], - 2016.

2. Електронний ресурс [www.umj.com.ua] – 2015.

Підписано до друку 06.06.2024 року Формат 60x84/8 Друк офсетний
Папір офсетний Тираж 50 екз. Замовлення №27

Видавництво ТОВ “Удача”, Свідоцтво ДК ;4241 від 23.12.2011р.
м.Одеса, вул.Гаванна,3 тел (048) 783-68-00, email^ mostik-1@ukr.net

